

ränne“ võib ruumiliselt samas kohas toime tulla, mis esinevat aga harva. Tavaliselt esinevat rändevormid üksteisega koos ja ruumiline ränne olevat sageli ühtlasi „kutseline“ ja „sotsiaalne“.

Lähtudes varemalt selgitatud sotsiaalse ruumi kontseptsioonist ei saa me paraku ühineda Willeke rännete liigitusega, vaid oleme veendunud, et selline rännete klassifikatsioon ning käsitusviis toob sotsiaalse mobiliteedi uurimisse segadusi. Willeke „ruumiliste rännete“ all tuleb ilmselt mõista horisontaalse sotsiaalse mobiliteedi nähtusi, samuti nagu ta „sotsiaalse rände“ mõiste kokkub vertikaalse sotsiaalse mobiliteediga, s. o. tõusu ja langusega „sotsiaalsel astmestikul“ (*“ascending“* ja *“descending“* ehk *“social climbing“* ja *“social sinking“* anglo-ameerika sotsioloogide terminoloogias). Mis puutub aga Willeke „kutselistesse rännetesse“, siis eelistaksime neid — segaduste vältimiseks mõistetes — nimetada lihtsalt kutsevahetusteks, kuna neid ei saa üldse ränneteks, migratsioonideks, pidada, kui me ei taha migratsiooni mõiste laialivalgumisega leppida. Kutsevahetust ehk kutselist fluktuatsiooni koos kutselise stratifikatsiooniga on õigem vaadelda sotsiaalse mobiliteedi omaette nähtusena, mis võivad kaasas käia nii horisontaalselt toimuvate rännetega kui ka vertikaalse sotsiaalse liikumusega. Horisontaalse sotsiaalse mobiliteedi mõttes oleks kutsevahetusel tegemist indiviidide liikumisega ühest kutserühmast teise, mis on samal sotsiaalsel tasemel, ja milline liikumine toimuks, ilma et indiviidi sotsiaalne positsioon märgatavalt muutuks vertikaalses suunas. Kutsevahetus vertikaalse sotsiaalse mobiliteedi mõttes oleks aga eelmisele vastandina seotud indiviidide nihkumusega sotsiaalse ruumi püstse dimensiooni suhtes. Ei asetse ju peamised kutseklassid horisontaalselt samal sotsiaalsel tasemel, vaid nad on nõ. asetatud ülestikku, üksteisega kohakuti.

Siserännete ajajaotust võib kaheldamata teostada erinevalt olenedes sellest, millised tunnused seatakse esikohale. Peamisiks eristavaiks tunnusteks on ja jäävad meie arvates siiski rännete ajaline kestvus ja nende ruumiline kulg ning ulatus.

Ajalises vaatevinklis erinevad ränded selle järgi, kuidas neid esile kutsuvad rändeid põhjustavad tegurid ja pinged. Selline pinge ehk kalle võib kesta püsivalt või ajutiselt, perioodiliselt. Ajalises aspektis ongi Huber, Bunle ja Boverat [16, lk. lk. 202 jj.] äsjaöeldu kohaselt liigitanud siseränded kahte suurde rühma:

- 1) ajutised ränded (*migrations temporaires*) ja
- 2) püsivad ehk kestvad ränded (*migrations permanentes*).

Willeke'l [52, lk. lk. 277—278] esineb eelmisega enam-vähem kokkuväljaajutus, nimelt: